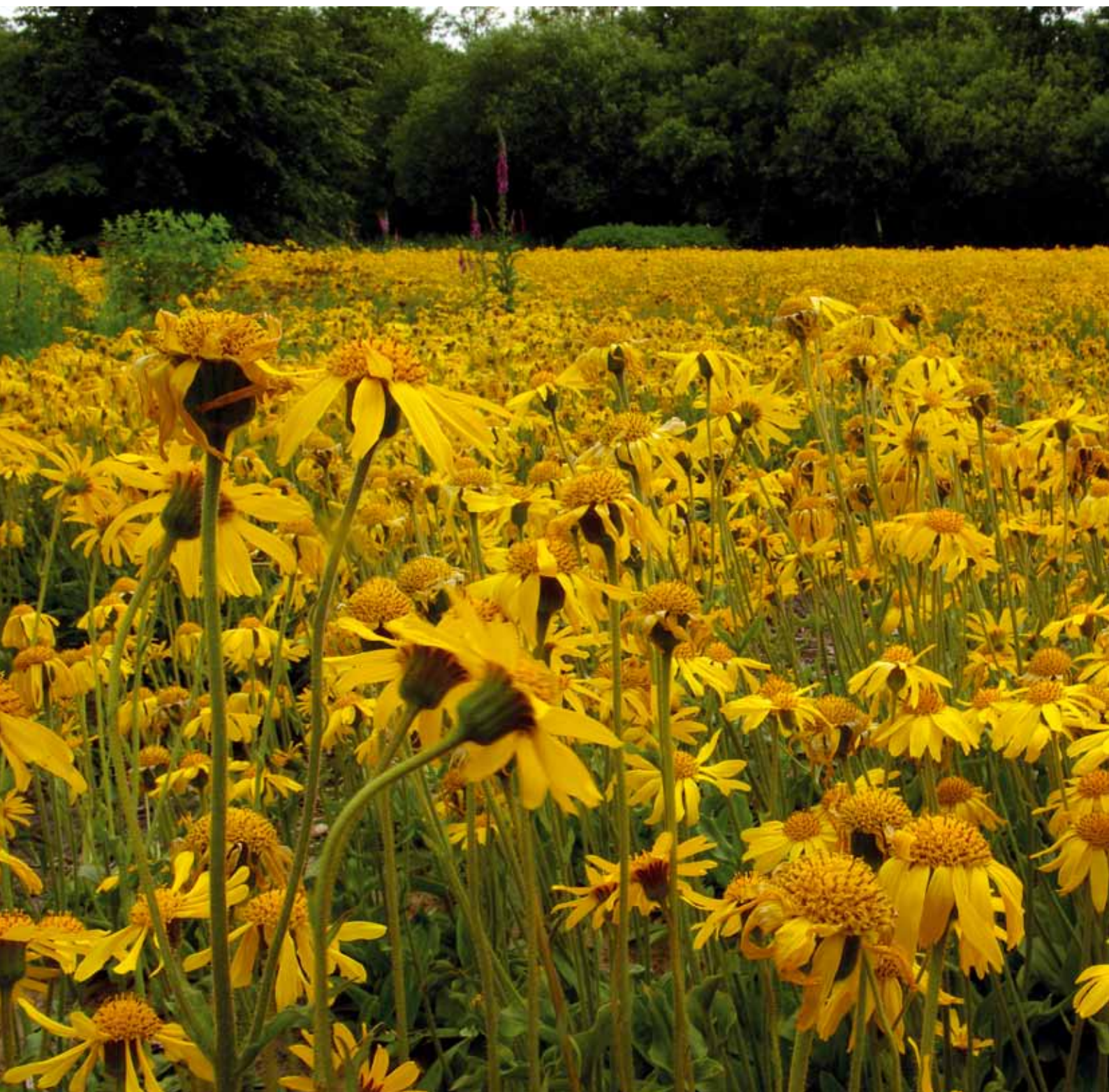

Alle planten groeien op bedden en zijn verder aan de natuur overgeleverd

Arnica Kwekerij beheert biodiversiteit

“Juist als je biologisch boert zul je de omgeving mee moeten nemen in het bedrijfssysteem, en dat wordt vaak vergeten.”

Steeds meer wilde plantensoorten verdwijnen of staan op de zogenaamde rode lijst, als gevolg van overbemesting en stikstof. Op de Arnica Kwekerij van de familie Pleiter in Dwingeloo worden meer dan 130 soorten wilde planten gekweekt, voornamelijk inheemse vlinderplanten. Maar de hoofdmoot vormt Arnica.

TEKST LEEN JANMAAT | FOTO'S CHANTALLA PLEITER,
PETER WOUDA & LEEN JANMAAT

Tijdens mijn bezoek bewandelen we vele zijpaden. We beginnen met staatssecretaris Bleker, die het beheer van onze natuur weer in handen van de boeren wil geven. Henk Pleiter slaakt een diepe zucht en schudt zijn hoofd. “Het probleem is dat er geen echte interesse is voor biodiversiteit. Juist als je biologisch boert zul je de omgeving mee moeten nemen in het bedrijfssysteem, en dat wordt vaak vergeten. Biologisch-dynamische boeren vormen vaak een uitzondering hierop, en mede daarom is de kwekerij omgeschakeld naar BD. Vanaf 2007 voert de kwekerij het Demeter-keurmerk. Dankzij dat keurmerk en onze kwaliteit blijven veel klanten ons bedrijf trouw.” De Arnica-bloemen en wortels worden verwerkt in medicinale en cosmetische producten. VSM, Weleda en Biohorma zijn vaste afnemers en waarderen de kwaliteit van de bloemen. Arnica zorgt voor herstel en helpt infecties te onderdrukken. In het streven naar antibioticavrije veehouderij kan Arnica een goede ondersteuning geven aan de gezondheid van het vee. Zie kaders. ▶

Lucht en licht

De Arnica, in Drenthe ook wel 'gele margriet' genoemd, groeit op bedden waarbij de grond ondersteboven is gegooit. In deze kiezelrijke verstoorde omgeving voelt de plant zich thuis. Met een tandcultivator wordt de grond tussen de rijen steeds opengetrokken. Hierdoor verdwijnt het onkruid en komt er lucht in de grond. Voldoende lucht in de grond is essentieel voor goede beworteling en reguleert bovendien de pH, doceert Henk. Door de regen verzuurt de grond enigszins, en voor Arnica is een pH van 5,2 optimaal. Nu het gewas is afgemaaid komt de wortelgroei weer op gang. Door dit te stimuleren gaan de planten in goede conditie de winter in. Arnica is een meerjarige plant en kan makkelijk zes jaar mee. Na deze dienstjaren worden de wortels opgerooid en begint een nieuwe cyclus.

BEDRIJESGEGEVENS

Henk Pleiter en Gerda Noordam

Omvang: 2 hectare
Teelten: Arnica en 130 soorten inheemse planten
Bemesting: geen, behoudens BD-preparaten
Bijverdiensten: ontwerpen van natuurtuinen en amfitheaters

www.arnicakwekerij.nl

Een ander geheim heeft Henk bij toeval ontdekt, nadat ze echt BD zijn geworden. "Als Demeter-bedrijf zijn we preparaten intensiever gaan gebruiken, en toepassing van kiezelpreparaat had een enorme effect op de groei van de planten en de kwaliteit van de bloemen. Nu worden de preparaten systematisch meerdere malen per jaar over het gewas gespoten, bij voorkeur vroeg in de ochtend als het nog wat dauwig is. Maar bij schraal weer wijken we uit naar de avond, want kiezel spuiten bij helder en zonnig weer geeft snel verbranding. Een lichtplant als Arnica is daar erg gevoelig voor."

Kweken op zaaibedden

Op de kwekerij verwacht ik plantjes in potten zoals bij mijn tuincentrum om de hoek. Maar alle planten groeien op bedden en zijn verder aan de natuur overgeleverd. Zelfs een regenleiding ontbreekt. Bij het zaaien gebruikt Henk een handigheidje: Het zaad wordt op de grond gezaaid en afgedekt met wit metselzand. Hierdoor zijn de kiemplantjes snel zichtbaar en herkenbaar voor de medewerkers. De aanduidinglabels in het zaaibed worden soms uit de grond getrokken door baldadige roeken. We lopen verder het bedrijf rond en staan stil bij bloeiende of zojuist gekiemde planten. De lege bedden verraden eerder een goede verkoop dan

Henk Pleiter op de kwekerij

De kwekerij

ZaaiBED

Cultivator

ARNICA VOOR HUMAAN GEBRUIK

Arnica, wolverlei of valkruid wordt al eeuwenlang medisch gebruikt in de landen waarin het kruid groeit. De oudste vermelding staat bij Hildegard van Bingen (12e eeuw). Arnica is vooral bekend als middel bij kwetsuren (de namen valkruid en wohl-verlei geven dit aan) en hartzwakte. Omdat de plant te giftig is voor onverdund inwendig gebruik, werd hij op den duur alleen homeopathisch inwendig toegepast, waarbij zowel de bloem als de wortel worden verwerkt. In de fytotherapie speelt arnicazalf een belangrijke rol bij de behandeling van blauwe plekken en zwellingen. Die zalf wordt van de bloemen gemaakt. In Duitsland is dit al tientallen jaren een erkend geneesmiddel. Sinds 2010 is er ook in Nederland een arnicagel geregistreerd als traditioneel kruidengeneesmiddel. De belangrijkste werkzame stoffen in arnica zijn de sesquiterpeenlactonen. Deze kunnen bij sommige mensen een allergische reactie geven (composietenallergie). Er zijn meerdere cosmetische en homeopathische producten met Arnica op de markt.

Info NVF: www.infofyto.nl

ARNICA VOOR VETERINAIR GEBRUIK

Boeren in Oostenrijk, Zwitserland en Duitsland gebruikten in vorige eeuwen Arnica voor het vee bij kwetsuren en nog voor vele andere kwalen, zoals bij algemene zwakte, infecties, spijsverteringsproblemen of ademhalingsklachten. Arnica werd zowel uitwendig als inwendig gebruikt. Inmiddels zijn meerdere ontstekingsremmende, doorbloedingbevorderende en bacteriedodende stoffen in Arnica bekend, maar de juiste (veilige) inwendige doseringen zijn nog niet goed beschreven. Daarom gebruiken diertherapeuten en dierenartsen op dit moment Arnica alleen uitwendig bij kwetsuren en zwellingen, net als bij mensen. Daarnaast is Arnica een bestanddeel van verschillende ontstekingsremmende producten zoals uierbalsems.

Info IEZ: www.etnobotanie.nl

een slechte opkomst. De planten worden namelijk op bestelling uit de bedden weggestoken. Ook voor de inheemse planten zijn er veel vaste klanten die de planten bezorgd krijgen, maar er komen ook particulieren zelf planten halen. Wie houdt van inheemse planten, kan hier zijn hart ophalen. Geleidelijk schieten de namen me weer te binnen, met dank aan mijn leraar vegetatiekunde, die hoge eisen stelde aan soortenkennis. De kwekerij vormt een oase te midden van snijmaïspcelen. De boeren hoeven niet te klagen over het overwaaiende zaad, omdat deze soorten niet gedijen op de overbemeste percelen.

Bedrijfswoning

Dagelijks rijden Henk en Gerda meerdere keren vanuit hun woonhuis in het dorp naar de kwekerij. Hoewel het in Dwingeloo goed toeven is, droomt Henk van een eigen woning op de kwekerij. Het feit dat alledrie zijn dochters interesse hebben in de kwekerij geeft hem nieuwe energie: "Hoewel ik wat ouderwets ben in de omgang met geld (ik vind dat je het pas mag uitgeven als je het hebt verdiend) hebben we nu een bank nodig die ons geld voorschiet. Triodos is onze financier en heeft een positief signaal afgegeven." Mogelijk staat er over enkele jaren een droomhuis met zonnepanelen te midden van de bloemen, de bijen en de vele wilde dieren die hun intrek hebben genomen op de kwekerij. ■

Leen Janmaat werkt bij het Louis Bolk Instituut

